

Abonamentul:

pe 1 an 5 cor.
pe 1/2 an 2-50
pe 1/4 an 1-25

ROMANIA:

pe 1 an 7 lei
pe 1/2 an 3-50

TARA NOASTRA

REVISTĂ SĂPTĂMÂNALĂ.

Redacția
și
administrația

SIBIU
NAGYSZEBEN
strada Morii 8.

Mijloacele lor.

E totdeauna interesant să judeci mijloacele de care se servește adversarul tău pentru a-și smulge biruința. Numai din această cumpănire îți poți formula un criteriu de judecată obiectivă asupra primejdiei cu care te amenință.

Ne-am apropiat în mai multe rânduri de arsenalul adversarului nostru. Ni-se dau atâtea prilejuri să-i pătrundem tainele. Suntem în curat cu spiritul povăuitor care se fărâmițește în toate făptuirile ocârmuirii noastre. Acest spirit e explicit, categoric e în toate manifestările lui. Linia de conduită a guvernelor noastre în atitudinile ei față de noi n'a suferit nici o schimbare, decenii întregi. A mers înainte urmând aceiaș matcă. Dela faimosul regim al lui Tisza Kálmán și până în zilele noastre așa zisa chestiune a naționalităților a fost privită de toate guvernele ungare cu aceiaș măsură de judecată. Dogmele au rămas neschimbate, temeiul e cel vechiu. Și actele de brutalitate ale lui Tisza, și vitejia provincială a lui Bánffy, și fraza poleită a lui Wekerle și silogismele contelui Apponyi purced din acelaș ordin de idei, din aceiaș îndrumare principiară. Negreșit, că în această vreme îndelungată s'a lămurit cu desăvârșire cari sunt tendințele și care e ținta acestui regim neschimbat. Spiritul acestor dogme politice nu mai poate fi încătușat în taina culiselor și conștiința publică nu mai are momente de dubietate în interpretarea lui. Știm cu toții, că năzuințele tuturor guvernelor slujesc utopia înființării unui stat unitar maghiar în care notele particulare ale diferitelor categorii etnice să fie contopite în favorul unei naționalități. Indrumările acestui principiu diriguitor noi le deslușim zilnic. Le auzim dela tribuna parlamentară formulate cu mai mult sau mai puțin meșteșug în ale diplomației, le simțim în toate mizeriile, în toate brutalitățile celor înzestrați cu atribuțiile puterii de stat și ni-le buciună în orice cias trâmbițele guvernului, toată pleava tiparelor cari injură modestele noastre acțiuni de apărare națională. Suntem deci lămuriti. Știm ce luptă ne așteaptă, știm ce avem de apărat. În atâta vreme, dacă nu ne-am putut descoperi mijloacele cele mai potrivite pentru rezistența noastră, ne-am ales cel puțin cu desăvârșita cunoștință a țintei ce urmărește adversarul nostru... Suntem deci într'o perioadă de viață politică în care liniile de luptă ale taberelor potrivnice sunt perfect marcate, când situația nu se mai poate înduleci prin aiere de curtenire diplomatică. În astfel de momente nu se mai poate edifica pe exploatarea credulității adversarului...

Guvernul actual pare a nu cunoaște aceste adevăruri. În acelaș timp când își desfășură toate mijloacele pentru a duce cu un pas mai departe o operă de distrugere începută de întemeietorii curentului actual, în acelaș timp când tendințele lui ostile sunt mai răspicate că ori când, acest guvern tot mai poate socoti de-un factor hotărâtor în această luptă, naivitatea noastră.

Și în acest punct e veche rețeta guvernanților noștri. Toate guvernele s'au mângâiat la noi cu ideia, că menajând interesele unor transfugi politici, deschizând drumul căpătuirii vremelnice unor dezertori, pot salva aparențele și sunt în stare să trezească momente de nedumerire în sufletul masselor... N'au izbutit însă. Comedia eră prost jucată și fără efect. Astfel cei ce o puneau la cale și-au văzut deruta și au mers mai departe îndârjiți, iar păpușile uzate au fost aruncate din nou în colțul obscurității lor de odinioară... Cine nu cunoaște povestea tragi-comică a atâtor „magnificețe“ improvizate cari după o anume fanfaronadă, astăzi uitată de vechii patroni își târâsc bătrânețele amărite în cutare unghiuleț de provincie. Noi ne-am învățat cu aceste apariții și le judecăm cu multă răceală. Guvernul se vede, că n'a învățat încă. Căci în loc să-și urmeze cu totul drumul dușmăniei fățișe, caută să-și completeze rețeta de odinioară. Dându-și seama de importanța ce-o are în viața publică a unui popor presa, guvernul nostru crede că cel mai nimerit mijloc pentru a-și propaga tendințele nu poate fi decât tiparul...

Și astfel ne vedem ajunși în situația paradoxală, ca năzuințele cele mai ostile neamului nostru să fie propagate în limba lui... Cu sumedenie de bani grei acest guvern susține o serie de gazete, puse în slujba lui, în care fiecare rând poartă pecetea inspirației stăpânilor... Până mai deunăzi vegeta numai gazețuța în care odată pe săptămână d-l Alexici salvă integritatea patriei... Acum s'au înmulțit aceste tipare. La Budapesta apare zilnic o fițuică în care cutare jidan povătuiește neamul românesc. În Caransebeșul turbure cea mai proaspătă „ilustritate“ încă a izbutit să-și infiripe o coală de hârtie tipărită pentru a necinsti în fiecare Duminecă acest loc de frumos trecut românesc, pe când la Cluj cunoscutul Moldovan Gergely a înjghebat nouă tovărășie și scoate zilnic o „Ungarie“, răspândită gratuit la lume și țară.

Nu-ți poți înabuși un zâmbet de adâncă compătimire când vezi atâta spulberare inutilă de bani. Căci orișicum aceste svârcoliri nu sunt decât argumente zilnice cari ne conving tot mai mult cât de ridicolă e formula machiavelică a politicii actualului guvern. A crede astăzi,

că un popor lovit zilnic în toate îndemnurile lui de viață mai poate avea momente de nedumerire și credulitate ce poate fi speculată în defavorul lui e o mare slăbiciune și o formidabilă naivitate. Lumea noastră cetitoare e cu mult mai orientată, ca poporul acestor hârtii tipărite s'o mai poată atinge. Iată de ce noi nu găsim nici o primejdie deosebită în aceste prost ticluite făgăduinți pe cari condeiele guvernului nostru ni-le trimit dela „Budapest“, „Kolozsvár“ etc. Am fost totdeauna de principiu, că un nou curent de idei în viața unui popor se poate inaugura numai de personalități cu rădăcini puternice în sufletul obștei și știm că aventurierii de ordin politic au fost numai musculițe de o zi în istoria neamurilor. De aceea ne dăm seama cât de sterpe sunt aceste ispite cari nu pot trezi nici un ecou și nu se pot aștepta în cel mai rău caz decât la efectul pe care l-a produs odinioară acel catehism prin care Măria Sa Gheorghe Rákoczi, craiul Ardealului se năzuia să îndrume pe alte cărări o credință din strămoși.

Din toate aceste însă, ca să înlăturăm orice umbră de neliniște, trebuie să ne alegem cu un indemn pentru tabăra noastră. În aceste zile când se fac astfel de storfări pentru a reduce opinia publică, când nu se cruță nimic pentru a tulbură credința sufletelor, — se impune din partea presei noastre o operă de îndrumare și lămurire în care condeie călăuzite de-o desăvârșită cinste și sprijinite de-o pătrundere ageră a trebuințelor noastre să săvârșescă apostolatul muncii.

N'ar strică să ne gândim cu toții cât mai des la acest lucru.

Momente lucide. Anumite cercuri politice maghiare par a se fi desmetecit asupra notelor de duplicitate ale politicii săsești din ultimul timp și găsesc accente răspicate prin cari osândesc atitudinile dubioase ale conducătorilor acestui popor cari și-au făcut un paravan din insinuările „pericolului valah“.

Ziarul „Alkotmány“ publică în numărul din 4 Sept. un articol prim intitulat „Prietenii noștri sașii“ din care reținem următoarele rânduri caracteristice:

„Mai mult țin la dușmanul fățiș decât la prietenul mincinos; cu deosebire din punct de vedere național și politic prietuiesc mai mult apropierea față de poporul românesc numeros, ambițios și pe calea progresului, decât pe sașii cari s'au dovedit un element neîncrezător și a căror atitudine față de noi nu e decât o tactică fără preț. Pentru că românimea ne poate fi de mare folos, dacă izbutim s'o câștigăm de partea noastră, spre mare pagubă dacă ne-o înstrăinăm, pe când frații noștri sași chiar și prin numărul lor neînsemnat mai mult nu ne folosesc, nici multă stricăciune nu fac.

Dacă românii, — după-cum vestesc această nălucă în terrorem populi* agenții provocători, ar dori să ne smulgă Ardealul (presupunând, că ar avea pofta și puterea) atunci o mână de sași nu li s'ar putea împotrivi; nu e mai mult deci decât o apucătură goală fraza că am fi avizați la prietenia dubioasă a sașilor din pricina Ardealului; din punct de vedere al maghiarizării e tot atât de puțin vrednică de încredere prietenia unui popor care în groaza lui instructivă de limba și cultura maghiară își caută razim împotriva noastră în marea Germanie“.

Aceste constatări dureroase sunt răsplata atâtor ani de politică detestabilă în cari conducătorii mai recentii ai politicii săsești s'au gudurat la picioarele guvernelor maghiare. Aceste constatări vor produce de sigur o vie satisfacție în cercurile săsești și pot fi totodată un prilej de învățământ și pentru neobosiții noștri „împăciunitori“, cari prin mijloace identice caută să provoace o schimbare a politicii noastre tradiționale..

Bunăcuviința la noi e o însușire cam exotica cu care ne întâlnim rar, durere tot mai rar în toate colțurile acestei țări. Cine n'a rămas îngrozit de privirea cruntă, de mustața burzului, de chiotul răgușit al cutărui funcționar de tren care urlă când îndrăznești să-i ceri o deslușire în altă limbă, decât cea ungurească? Conducătorii, jandarmii, funcționarii de vamă etc. au ajuns o adevărată groază a străinilor cari își fac cruce când izbutesc să fugă din fața acestor strașnici reprezentanți ai mult trâmbițatei „civilizații“... Noi azistăm zilnic la actele celei mai nenorocite vitejii și nu ne mirăm când cutare foiletonist german brodează povești fantastice pe socoteala slujbașilor noștri, nu ne mirăm că la cutare teatru de varietăți din streinătate ni se infățișează tipul de antropofag al celebrului „cikoș“ dela Kecskemét... Ar fi însă vremea, ca nobilii noștri patrioți, în loc să detragă debitul poștal revistelor din străinătate cari îndrăznesc să arunce câteva note de ironie la adresa acestor eroi ai „culturii maghiare“, mai degrabă să împartă câteva circulare și cărțile de bunăcuviință.

— Noi primim zilnic dovezile celei mai desăvârșite turpitudini sufletești. Zi de zi ni se plâng de necuviințele slujbașilor dela vamă o mulțime de călători cari vin din țară să petreacă la noi... Abia au trecut granița și la trei pași se infățișează cutare individ împănă cu ochii injectați, cu că-

utătura speriată, să le smulgă din mână „Universul“... Nu pot aduce un jurnal, o carte acești oameni cari vin aici să lase bani grei prin Brașov, Sibiu... De mizeriile de pe la băile Borszék, Tusnad, Mehadia etc. s'au infiripat povești fioroase cari par născocite în atmosfera Afganistanului...

Tot acestui cunoscut diapazon cultural se poate atribui și vitejia celui mai recent caz, publicat zilele trecute. Un anume funcționar dela poliția din Brașov a oprit automobilul ministrului Anton Carp, a dus la poliție pe ministrul român, i-a luat interogatorul în termeni brutali stând răsturnat pe scaun picior peste picior, cu țigarea în gură... Cunoaștem atât de bine acest prototip al slujbașului nostru, încât nu ne surprinde această purtare...

Și când te gândești că guvernării noștri au activitatea să ne vorbească de-o „superioritate culturală“... Domnule Apponyi, Vă rugăm să impuneți și pe mai departe aceste mijloace „culturale“. Nici nu ne putem închipui un mai admirabil antidot care să ne cureze cu desăvârșire de toți baccili acestei minunate „civilizații“...

Nu se astâmpără Birăuțiu, abilul negustorel dela cele două gazete din Budapesta... Un amic al nostru ne scrie că ridică capul din nou și de astădată injură „Țara Noastră“. Noi nu găsim pe aici „Poporul Român“ ca să-l putem controla și nu ne face nici o plăcere să ne încurcăm cu analfabeții cari s'au ținut de pulpana lui Burdea... Cu toate că știm hotărât cât de plictisit e d-l Vlad de toate sfârșiile acestui om, totuși îl rugăm de astădată să facă deplină rânduială în așa zisa „redacție“ dela Budapesta.

Impăratul Francisc Iosif a azistat zilele din urmă la punerea pietrei fundamentale a spitalului „Împărăteasa Elisabeta“.

Maiestatea Sa a vorbit foarte bine cu notabilitățile cari erau de față. Unul din invitați spunându-i „Maiestatea voastră ați luat reumatismul la vânătoare“, Impăratul a răspuns: „Nu, l am moștenire dela unul din... nepoții mei“.

Zărind pe burgmaistrul din Ischl, căruia i-a murit zilele trecute un băiat, Impăratul i-a prezentat condolențele sale, adăugând: „Știu ce însemnează să pierzi un copil“.

E întâia oară când Francisc Iosif a făcut, în public o aluzie așa de directă la moartea arhiducelui Rudolf.

Impăratul e sănătos și cu toată vremea ploioasă, se preumblă regulat, odată pe zi.

Românii și banca de asigurare „Transilvania“.

În sfârșit au ieșit ghiarele pisice din sac — și s'a clarificat o situațiune, care până aci eră cât se poate de proastă.

Românii întemeiaseră în Sibiu împreună cu sașii o bancă de asigurare, asupra vieții oamenilor, contra focului și grindinei.

Acționarii probabil vor fi și azi mai mulți sași decât români, și aceasta e și partea cea mai favorabilă a întreprinderii, căci le asigură o dividendă de 5%, deși prețul acțiunilor n'a atins de multă vreme valoarea nominală de 100 ci ici coala a scăzut la 60 - 70.

Pentru proprietarii acțiunilor este irrelevant, cu cât se vinde acțiunea, ei încasează regulat cele 5% cari le sunt asigurate prin statute. Se naște însă întrebarea, că de unde încasează cele 5% — și răspunsul e clar ca lumina soarelui, — că din venitul dela cei asigurați.

Și asigurați sunt după numărul lor cel mare — în mare majoritate, în absolută majoritate, românii.

Nici că se poate altcum deoarece sași în întreg Ardealul — nu sunt atâția câți bunăoară românii din comitatul Hunedoarei. Ca să nu observe românii că ei sunt așazicând tributarii acționarilor în majoritate sași, în direcțiune au fost aleși din 9 membri, totdeauna și 4 români și în comitetul de supraveghere — românii și sașii în părți egale.

De astădată în comitetul de supraveghere au fost aleși dintre ai noștri oameni recunoscuți ca cei mai buni specialiști, contabilul-șef al „Albinei“ Lissai și al consistorului arhidiecezan Victor Fincu, iar în direcțiune, bărbați ca Ioan de Preda, colonelul Paul Muntean, profesorul Dimitrie Comșa și protopopul Nicolae Togan.

Acești bărbați cunoscuți de oameni cinstiți și luminați, sunt și au fost totuși între cei mai concilianți dintre noi, sunt așazicând între ceice au fost mai

FOILETON.

Nepotrivire.

*Am întâlnit-o ieri în cale
Sus la răscruci lângă alun,
Nu ne-am văzut de ani de zile
Cu fata judelei Zăbun.*

*Drăguța mea dela podmol
Din nopțile cu șezători,
Și-a pironit ochii 'n pământ
Posomorîți și visători.*

*I-am prins mânuța s'o alint,
Nedumerită se uită,
Drăguța mea dela podmol
Mi-a zis sfoasă „dumneata“.*

*Iar când am prins-o de mijloc
Și-am sărutat-o lung pe gură,
Mi s'a ascuns la piept și-a plâns:
— De ce te-ai dus la 'nvățătură?...
G.*

Singurul...

Mai eră un ceas, și se despărțeau — poate pentru totdeauna.

Ochii lor aveau acum străluciri de ironie. Privirile atât de lungi altădată, fulgerau în scilipi dese, aci batjocuritoare, aci vrășmașe. Și totuși, n'aveau nimic pe suflet, nici unul, nici celălalt. Pe el, îl durea aproape nepăsarea aceasta prefăcută, provocările de luptă din privirile amândurora. Știa prea bine, că aceleași gânduri o pase și pe ea. Dar acum, în ceasul despărțirii, mai mult ca totdeauna, trebuiau să se arate mândri, deși erau înduioși.

Porniră amândoi pe șoseaua presărată de cele dintâi frunze galbene. Se căsneau să glumească. El făcea planul vieții care-l aștepta deaci nainte.

Intr'un târziu, după câteva clipe de tăcere, ea-l privi lung și-l întrebă:

— Așadară pleci?

— Firește... A venit toamna. Ș'apoi, ce m'ar mai ține aici?

Ea pricepă, și-și plecă ochii.

Dedeparte, goarneau soldaților vesteau înserarea. În amurgul limpede, pluteau frunze 'ngăbenite și adieri tomnatic.

— Șezi coala. Așa. Lasă-ți înțelepciunea la oparte, prietena mea și ascultă-mă. Să fim noi cei din clipele de singurătate. În fața oame-

nilor suntem alții, nu-i așa? D-ta ești femeia frumoasă, în juțul căreia se învârtesc toți, eu sunt profesorul care povestește viețile tuturor artiștilor mari. Acum, aș vrea să fim sinceri. Să nu crezi că m'a înduioșat vântul toamnei sau tristețea asfințitului. Dar vezi, m'a năpădit amintirea câtorva seri de primăvară, și-aduci aminte, când ți-am vorbit de frumusețea răsăritului de lună, iar d-ta, uitându-ți mândria impusă, te-ai înălțat să-mi rupi o crenguță de liliac. Serile acelea au fost cele mai frumoase din viața mea — nu tresări, nu încruntă ochii, n'am să-ți spun că te iubesc, fiindcă e prea târziu acum. Poate chiar c'aș minti. Dar sunt dator o spovedanie, — și mie și d-tale.

Vezi d-ta, pe noi ne-a stăpănit mintea. Decăteori cercă sufletul să-și ia avânt, venia înțelepciunea și-l înăbușea. Am dreptate? Vorbele erau cumpănite, învățate din ajun. Așa au trecut luni întregi, fără să știm unul din gura altuia, că ne iubim. Am cercat de câteavari să ți-o spun, dar d-ta, deși așteptai cu nerăbdare — nu tăgădui, vorbim de trecut acuma — schimbai vorba, sau glumeai pe socoteala mărturisirilor mele. Când am plecat încoace, d-ta știai prea bine, că nu pentru frumusețea locurilor viu la munte, tot așa cum știam eu, că nu de dragul muzicii m'ai luat profesor.

Credeam că în singurătatea cărărilor din pădure am să-ți vorbesc și d-tale de gândurile

pe placul sașilor, ca cum ar fi fost alți din Sibiu, și așa sașii erau încredințați, că nu se vor război cu ei, vor fi mai îngăduitori și ei vor continua să fie domni ai situației, având majoritatea în direcțiune. Băgați de seamă, de câteori s'ar fi întâmplat să fie voturile egali, președintele Dr. Bruckner se alătură la sașii lui și la ai noștri le trăgea câte o sfoară dulce unsă cu miere, că adecă nu eră altcum cu puțință o deslegare mai norocoasă.

Românii dela o vreme au și primit situația aceasta ca un lucru de sine înțeles, mai ales că unul dintre membrii direcțiunii aveă anii trecuți la institut, aplicat un fiu, — iar căpetenia românilor din aceasta corporațiune d-l de Preda, intrând în vederile preconizate de o grupă de oameni, căreia a aparținut ani dearândul, — eră de părere, că cu sașii dela putere nu o scoți la cale decât cu binele. Vederile acestea le știau și sașii și de aceea au profitat an după an de situația favorabilă de a se îngrădi cu funcționari sași și pe ai noștri a-i da la o parte.

Mai acū 2—3 ani aveam vre-o 5 funcționari de seamă la centrală, azi au rămas doi — și din incidentul ocupării locurilor românești prin sași s'a făcut vorbă în ziare, dar în urmă a rămas toată treaba la o mică zarvă ziaristică și sașii și-au mers drumul lor. Românii trăiau în nădejde, că postul de director nu poate să se ocupe decât prin un român, de cari har Domnului avem acū mai mulți ca sașii — și cu pricepere și cu caracter neexcepționabil.

Credința aceasta a lor eră întemeiată pe faptul, că regretatul Dr. Aurel Brote a fost organizatorul acestui institut financiar și economic, el a fost sufletul întreprinderii, el a pus bazele reale la dezvoltarea institutului, el a făcut fondurile de rezervă, slujind institutului cu plată modestă, el a creat fondul de pensii, pentru alții și nu pentru sine și ai săi, cari ar fi meritat altă considerație, — el a organizat filialele din Arad și Cluj — și nu s'a dus să facă asigurări prin

pustele Ungariei, ca următorul lui sas, care de mai stătea mult acolo — dădea de mal institutul cu circumspecții și fariseii cari l-au ridicat acolo — unde nu-i eră locul.

Dar credința d-lui de Preda și a soților săi s'a adevărit deșartă. Sașii au așteptat să se înțepenească bine în slujbă substitutul, și la moment binevenit au și pus la cale alegerea lui fără concurs.

Românii îngroziți de această procedură neloyală — au părăsit ședința — și au lăsat pe cei din majoritate să-și facă mendrele.

Și exemplul lor l-a urmat d-l Fincu! Onoare și cinste lor, că nu au rămas să mai deă nuele la gardul ce îl fac sașii pentru ei — cu o cutezanță oarbă și cu cinism fără păreche.

Neînțeleasă rămâne procedura d-lui Lissai de a nu se solidariza cu românii — dar să sperăm, că ce n'a făcut ieri o să facă mâine.

Și acum se impune întrebarea quid nunc? Răspunsul avem să îl dăm prin fapte, nu prin vorbe.

ȘCOALA.

Catehizarea.

Se zice, că faimosul nostru ministru de culte, contele Apponyi ar fi dat în zilele aceste un ucuz, în sensul căruia pe viitor la institutele de învățământ cu limba de propunere maghiară, și studiul religiunii are să se propună *elevilor români* în limba maghiară. Pe lângă toată străduința nu mi-am putut câștiga ucuzul în formă autentică, ca să văd cum încearcă a-și motiva celebrul nostru ministru această volnicie cu adevărat medievală. Precum se vede d-l ministru se pregătește pentru conferința de pace din Berlin, unde cu siguranță va declamă despre principiile înalte de moralitate și libertate, de cari trebuie să fie conduse statele cu aspirațiuni în viitor! Și lumea va aplaudă pe inimosul cruciat și nu va ști, că acest anteluptător al păcii universale e un panglicar de cea mai ordinară specie.

Dar să-l lăsăm pe d-l ministru a-și urma înainte jocul frivol, până la o zi de judecată, iar noi să arătăm în cele următoare volnicia ucuzului mai suspomenit.

După legile pedagogiei moderne ca scop final al instrucției școlare s'a fixat: *formarea de caractere morale*. Statul, ca orice altă societate, numai atunci va progresa în bunăstare când va număra între membrii săi cât mai multe caractere morale, oameni cinstiți, iubitori de adevăr, morali, sârguincioși. Cei chemați să realizeze acest ideal scop al școalei moderne, tocmai din studiul religiunii își scot, ca dintr'un izvor nesecat, materialul necesar la formarea caracterelor morale. Munca decurge în cel mai complicat atelier și cu armele cele mai abstracte. Și numai cel mai iscusit instructor poate străbate și convinge sufletul elevilor în direcțiunea propusă de legile educațiunii. De unde urmează, că învățăturile religiunii creștine, pe cât de sublimă, pe atât de subtile, numai într'o limbă înțeleasă de elevi, se pot cu succes predă. Alminteri toată munca instructorului va fi zadarnică. Principiile moralei creștine, predate într'o limbă neînțeleasă de elevi, nu vor lăsa urme în sufletul acelora, cum nu lasă șborul vulturului prin aer. Din aceste motive recunoscute și acceptate de toată lumea pedagogică, religiunea s'a predat și se predă în toate statele civilizate în limba maternă a elevilor. Așa s'a urmat și în statul nostru din cele mai îndelungate vremi, înainte și după anul 1848, așa s'a urmat sub era absolutismului cu tendințe germanizatoare, așa în era constituțională până în zilele guvernului de azi.

Uzului acesta din străbuni i-s'a dat o formă legală intrucât în §-ul 57 art. de lege XXXVIII din 1868 se zice pozitive: „*de instrucțiunea elevilor în religie și morală sunt obligate a se îngriji respectivele confesiuni*“.

În sensul acestei dispoziții apodictice, autoritățile bisericești au stabilit planul de învățământ din studiul religiunii, au fixat numărul oarelor și-au instituit cateheți pentru toate institutele din patrie.

Limba de propunere o normează §-ul 175 din statutul organic, codificat în legile țării noastre, care zice: „*Limba oficială în toate treburile bisericești, școlare și fundamentale, atât în lăuntru, cât și în afară, e cea română*“.

Aceasta e baza de drept a punctului nostru de vedere. Și nu i-a trecut prin minte nici unui ministru ca să se atingă de această chestiune, care îndrumată în ogașa ucuzului fără de lege, va produce o grozavă zguduire în credințioșii bisericești române. Abuzurile săvârșite în chestiuni

cari mă frământă de ani întregi. Ți-aș fi spus câte planuri de viitor mi-am făcut eu gândindu-mă la d-ta, cât de potrivii am fi fost amândoi pentru o căsnicie apropiată. Hei, așa e cu d-voastră „femeile superioare.“ Așteptați ceva nou, neprevăzut. Vă închipuiți că aveți dreptul la un altfel de viață — și îmbătrâniți fete mari. Da d-ta ce crezi că n'ai să îmbătrânești nemăritată? Stai, nu plecă. N'am să-ți vorbesc mult. Mai am o jumătate de ceas, și plec. N'ai să mă mai vezi. Închipuește-ți că un om, care moare, se spovedește. Omului în agonie i-se iartă să fie și duos și brutal, fiindcă vorbește adevărul. D-ta n'ai suflet. Crede-mă. Ș'apoi o femeie dacă n'are suflet, poate să fie și frumoasă și inteligentă — e de prisos. Ce, crezi că femeile au vr'un alt rost pe lumea asta. decât să știe alintă?

„Ei, domnișoară dragă, ce bine ai știut să mă pierzi, crezând că mă câștigi mai mult! Ți-aș fi ertat orice dar nu te iert că ai aruncat priviri altora. Iți închipuiai poate că dacă mă faci gelos te voiu iubi înzecit. Te-ai înșelat. Dacă pe o femeie o poți cuceri cu indiferență, nu tot așa se pot cuceri bărbații. Noi ne îndrăgostim cu atât mai mult, cu cât ni-se dau mai multe semne de dragoste. Dar d-ta n'ai știut asta, și în loc să cauți să mă stăpânești cu sufletul, ai vrut să mă învingi cu mintea. Ai greșit însă. Căutai să te întâlnești alături de unul din prietenii d-tale a doua zi cu altul, și mă priveai învingătoare.

Imi lăudai totdeauna pe cutare băețel, lăsați să înțeleg că ți-e simpatic și nu știai că din ce în ce mă răcesc de d-ta. Vedeam din zi în zi cum aluneci pe cel mai primejdios povârniș: încrederea prea mare în d-ta, ascuțirea gândului, nesocotirea sufletului. Și acum, când te cunosc bine — o, așa de bine te cunosc — știu cât de mare vinovată ești: n'ai iubit niciodată. Ai avut atâția prieteni, ai scris atătora, te-ai preumblat cu atâția, și totuș, pentru niciunul n'ai simțit dragoste adevărată. Eu, cel puțin, nu mă socotesc nici printre aceștia, căci n'am nici o scrisoare dela dumneata, n'ai întrebat pe nimeni de mine, și nici n'am vorbit vr'odată serios, împreună. Dar te cert pentru tot șirul de visători, cari și-au închipuit poate că le-ai închinat toate gândurile, cari și-au făcut planul unei vieți alături de d-ta. Știu că pentru fiecare din ei ai simțit câteceva. O despărțire într'o seară târzie te-a pus pe gânduri. Ai adormit, poate, gândindu-te la cel plecat, ai plâns poate de dorul unuia din ei — dar ca să-l uiți apoi, îndată ce te-ai întâlnit cu altul. Și fiecare a avut parte de aceeaș soartă. Pe d-ta nu te-a chinuit o iubire mare, așa, de pildă, cum a fost a mea. Când iubești într'adevăr, de fiecare lucru legi amintirea ființei scumpe. Tresari, auzindu-i numele. Te legi de o vorbă spusă 'n treacăt, cauți să-i tălmăcești înțelesul; o privire îngândurată, un surâs asvârlit ție, iți luminează sufletul și se revarsă

ca o împărăție. Așa se iubește. La d-ta totul e calcul. Te măgulește dragostea unuia, ca să te poți lăuda altuia cu ea. Și nu știi că d-ta, numai d-ta, ești ceea care pierzi: e atâta fericire în dragostea adevărată! Ce? Plângi? Iți stă frumos. Dă-mi mâna și lasă-mă să ți-o mângăi. Acum ne depărtăm. Iartă-mă. Te-am iubit prea mult. Știu prea bine că nu voiu mai iubi atâta pe alta, știu că n'am să gădesc o ființă mai vrednică decât d-ta, dar noi nu mai putem fi prieteni, nu-i așa? De m'aș reîntoarce eu, nu m'ai mai putea ierta dumneata.

— Așa... e Totuș, n'aș vrea să plec fără să mă cunoști îndeajuns. Nu-i așa că nu ne mai vedem?

— Nu, nu ne mai vedem!

— Ascultă-mă atunci. Să nu crezi că eu n'am iubit niciodată. Am tresărit și eu auzind un nume. Și eu am păstrat în suflet ecoul unei vorbe, și în ochi amintirea unei priviri. Fieea mea, însă, nu m'a lăsat să mă destăinuesc. Am fost vinovată mult, știu eu bine. Rădeam, când aveam inima chinuită. Deatâteaori a vrut să-i spun cât mi-e de drag și totuș, o mândrie ciudată mă oprea. Ca să regret e prea târziu. Imi îngrop în suflet cea dintâi dragoste și voi fi mândră și de-acel nainte. De astădată însă, mândria mea nu va mai aveă nici o piedică, fiindcă știu că n'am să mai iubesc...

„Acum să plecăm: se aude trenul.

din domeniul religiunii au provocat — după mărturia istoriei, — răsboaie crâncene cu vărsări de sânge potop. De aceste chestiuni mâna păcătoșului nu se poate atinge, fără ca să se arză.

După cât am putut înțelege din publicațiile fragmentare ale gazetelor noastre, și acest nou atentat, redă cu fidelitate caracterul echivoc al părintelui său jezuit, în cel mai strict înțeles al cuvântului. Se zice anume, că în cursul prelegerilor din studiul religiunii, *chestiunile de caracter liturgic*, se pot predă în limba liturgică a bisericii respective. Această restricțiune oglindește psihologia păcătoșului în momentul când vrea să săvârșească fărădelegea. D-l ministru a avut conștiința deplină a situațiunii grave și a ilegalității ucașului său și n'a îndrăznit — așa dintr'odată, — să-și infunde mâna până în cot în sacul vecinului. Dacă nu se va arde, sau nu i-se va da peste ghiară, putem fi siguri de atentate tot mai temerare.

Ce să înțelegem sub chestiuni de caracter liturgic? Noțiunea aceasta e atât de largă, încât cu greu se pot defini limitele, cari să cuprindă taxativ chestiunile liturgice.

După părerea noastră în noțiunea „chestiuni liturgice“ se cuprind pe lângă chestiunile rituale de cântări și tipic, toate actele, cari se desvoltă în cursul serviciului dumnezeesc numit: Liturgiă. În „Fericiri“, „Credeu“ și „Tatăl nostru“ se află sintetizate toate învățăturile credinței noastre.

Interpretarea acestora nu se poate face decât în limba liturgică, care în biserica noastră e exclusiv: *limba română*.

Ce rost mai are atunci ordinațiunea ministerială, care din punct de vedere pedagogic e o aberațiune, din punct de vedere educativ o adevărată crimă, din punct de vedere de drept o volnicie, iar din punct de vedere practic un nonsens?

Congresul național-bisericesc, forul legislativ suprem al bisericii gr. orientale române din patrie din incidentul unor apariții singuratică și pe temeiul legilor pozitive a enunțat în anul 1903 sub Nr. 48 următorul demn concluz: „Congresul, în temeiul dreptului firesc al bisericii noastre, nu mai puțin pe temeiul §-lui 175 din Statutul organic, precum și bazându-se pe legile pozitive ale patriei, cari regulează instrucțiunea religioasă-morală la institutele de învățământ de orice ca-

Plecară amândoi, tăcuți, cum veniseră.

Și de astădată ochii lor aveau străluciri de ironie. Privirile le fulgerau în scilipiri dese, aci batjocuritoare, aci vrășmașe.

El se urcă în tren și vorbiră înainte, pe fereastră. Ea glumea pe socoteala călătorilor, el își făcea planul vieții viitoare.

Când mai aveau câteva clipe până la plecarea trenului, el o întrebă:

— O vorbă numai, o curiozitate trecătoare. Pot să știu pe cine-ai iubit?

Ea îngâlbeni.

Ochii i-se umeziră. Își ridică privirea înlăcrămată spre el, și-l întrebă cu glasul tremurător:

— Imi juri că nu ne mai vedem niciodată?

— E nevoie de jurământ? Ți-o jur! răspunse el răsând. Pe cine-ai iubit?

— Pe d-ta!

Trenul plecase. *Victor Eftimiu.*

Noapte...

*Miez de noapte; pace sfântă!
Frunzele n'au grai să spună
Cât se simt de fericite
Mângâiate blând de lună.*

*Numai gândurile triste
Răscolesc viața-mi pustie, —
Gânduri triste-ași vrea ca noaptea
Să vă stingă pe vecie!*

I. C. P. Polyclot.

tegorie, declară, că catehizarea elevilor de religie gr.-or. română la toate institutele de învățământ din patrie, are să se facă ca și până acum în limba oficială a bisericii, adică în limba românească, și se invită consistorul metropolitan, ca din capul locului să respingă orice încercare contrară acestei dispozițiuni, înaintând în cauză, reprezentațiune către înaltul guvern al țării la orice caz de încercare.

În conformitate cu îndrumările din această deciziune, Consistoriile bisericii gr. orientale au respins încercările guvernelor, ce s'au perondat, de câte-ori au voit să calce legea pe nesimțite. Avem motive de a crede, că tot așa vor purcede și în viitor. Căci orice concesiune pe terenul acesta, însemnează distrugerea autorității bisericești și a simțului de alipire, ce leagă pe credincioși de biserica națională creștină.

Am dori să știm, ce măsuri a luat, sau are de gând să iee biserica gr.-catolică română? Sau și în chestiunea aceasta va stă la pândă ca de atâteaori în asemenea chestiuni de viață? S'au peste tot nu mai există o *biserică gr. catolică română*? O pășire solidară din partea bisericilor surori ar duce mai curând la izbândă!

Noi vom urmări chestiunea și nu vom cruța pe ceice iau îndeșert munca lui Dumnezeu și usurpează încrederea, cu care i-a învrednicit poporul român. *Ulysse.*

REVISTA POLITICĂ.

Björnson, marele scriitor scandinav a trimis următoarea scrisoare unui ziar german: „Domnilor imi permit să vă atrag atențiunea faptului, că nu sunt un politician de profesie, că nu sunt membru al vre-unui parlament și ca atare nu pot apare la un congres interparlamentar pentru pace.

Așadar nu voi avea ocaziunea de a putea saluta la Berlin la congresul pentru pace, pe contele Apponyi și pe ceilalți apărători ai naționalităților din Ungaria.

Imi pare foarte rău și regret, dar fiți încredințați, că acești politicieni nu sunt simpatizați de nimeni.

Alegerea de episcop în Caransebeș. Consistorul diecezan gr. ort. din Caransebeș a fixat alegerea de episcop în locul răposatului episcop N. Popea pe ziua de Duminecă, 4 Octomvrie n.

Sperăm că deputații sinozului vor ști să aleagă în fruntea diecezei acesteia mult încercate un om care să pună capăt neînțelegerilor și dușmăniilor cari au frământat, anii din urmă, viața acestei dieceze.

Maj Sa în Budapesta. Maiestatea Sa a sosit Luni d. a. la orele 5, venind din Ischl peste Viena, la Budapesta, — așteptat și salutat la gară de mulțime mare de cetățeni doritori să-și vază monarhul.

În Budapesta Maj. Sa va rămâne până la 15 Septemvrie, când va pleca la Vesprim, pentru a asista la marile manevre.

Din Ungaria Maj. Sa se va întoarce de-a dreptul la Viena.

Cernova.. Numele acesta de tristă amintire, care ilustrează cu sânge istoria libertăților cetățenești din Ungaria „liberală“, — a reînviat pentru câteva clipe și pe seama celor cari abia își vor mai fi aducând aminte de micul sat slovăcesc.

Curtea de apel din Pressburg a desbătut, zilele trecute, apelul prezentat de slovacii pe cari tribunalul din Rosenberg ti condamnase pentru „revoltă“ la osânde grele... Sentințele aduse împotriva nenorociților slovaci au fost confirmate. O singură sentință a fost anulată: Tribunalul îl achitase pe Iuliu Schlachta, iar curtea de apel l-a condamnat și pe el la 1 an închisoare...

Rolul învățătorului nostru.

E clar ca și lumina zilei: poporul românesc din Ardeal, trece prin niște vremuri și triste și urite și grele!

Sfortările supraomenești pe care le face guvernul maghiar pentru a desrădăcina stejarul bătrân al românismului, pentru a înăbuși orice mișcare frumoasă a naționalităților subjuate lui, pentru a mână într'un singur torent toate izvoarele limpezi ce răsar și se pierd aci, — toate aceste lovituri de teatru, pe noi Români, mai mult decât pe oricare alt popor de sub coroana sf. Stefan, trebuie să ne îngăduim.

Și mai mult ca oricând astăzi, în fața nesăbuitei legi a ministrului de instrucție, această îngădurare trebuie să ne apese și să ne doară mult...

Maghiarizarea cu orice preț!

În creerul guvernărilor noastre nu se pot plămădi idei și legi, cari prin aplicarea lor să aducă armonie și deplină încredere în coroană și tron; cari prin domnia lor să contribuie la desvoltarea popoarelor în mod firesc; cari sub auspiciile lor să dea tuturor acestor fii ai patriei mămă, speranța unei zi mai senină și mai fericită.

În creerul strămt al guvernărilor noastre, se închiagă numai un aluat, vechiu și din cale afară de respingător pentru întreaga lume cultă: *Maghiarizarea cu orice preț!*

Idealul unguirilor e acesta, credința unguirilor naște de-aci, Dumnezeu unguirilor, se scaldă în aceste ape!

Și totul pentru noi aci se începe și totul pentru noi aci se sfârșește!

Din această îngrămădire de forțe și din acest tumult de energie, de-asupra tuturor acestor arzătoare patimi, — planează rolul sublim al învățătorului nostru.

Acest apostol căruia-i datorim mult din lumina călăuzitoare, astăzi, ca nicicând, va trebui să-și înțeleagă mai adânc chemarea; va trebui astăzi ca niciodată, să-și priceapă rostul și menirea lui în lume.

Și nu din altă parte va porni fericirea poporului românesc! Și nu din alt răsărit se va încheagă soarele libertății noastre! Și nu din alte izvoare va pleca, îngădurând pământul, fluviul mare și nemuritor al românismului!

Privirea întregului neam, cade astăzi asupra învățătorului nostru!

Și repetăm pentru o mai adâncă înțelegere: din felul cum acest trimis își va îmbrățișa arta lui mare pentru neamul nostru, din felul cum acest chemat își va propovădui credința lui, — se va încheagă viitorului Ardealului!...

Și nu o lege ca a lui Apponyi și nu o stăpânire ca cea unguirească și nu un început barbar, va putea într'o clipă sfărâma, aceea ce timpurile sfinte au ridicat aci! Ce veacuri înseamnă, tot veacurile șterg!

Și nici o peatră nu se va clinti din văile și din munții dătători de viață și nici-o frunză nu va tremura din arborul închegării noastre, dacă „noi“ nu vom ajuta vântului sălbatic, ce de-atât amar de vreme ne sgândără răbdarea!

Și dintre acești „noi“ *Învățătorul Român*, ține întâia facie... *Demetru Marcu.*

Dintr'un carnet.

Adeseori avem fierbințeli la cap, — și credem că ne arde inima.

Nimic mai ușor de cât să cucerești o femeie — pe care n-o iubești... —e—

CRONICA LITERARĂ ȘI ARTISTICĂ.

Intr'o scrisoare trimeasă unui prieten, d-l N. Băilă, talentatul absolvent al conservatorului de declamație din București se plânge de indiferența publicului ardelenesc și în special a „Societății pentru fond de teatru“, față de d-sa.

„Am făcut o cerere la societate — scrie d-l Băilă — să mi se dea un ajutor pentru un an în străinătate sau dacă nu va fi posibil aceasta, să mă angajeze în serviciul societății. Rezultatul a fost în ambele cazuri, nefavorabil. Sunt într'o situație foarte critică. Lumea crede, după vorbele „prietenilor“ mei, că n'am făcut nimic la București, c'am mâncat banii societății de geaba și mai știu eu ce. Săptămâna viitoare plec la Viena, să-mi încerc norocul și cu nemții. Cine știe? Mai rău ca cu românii nu va fi.“

Noi, cari cunoaștem talentul d-lui Băilă, și știm succesul pe care l-a reperat la examenul de absolvire, n'avem decât să regretăm purtarea societății pentru fond de teatru.

Abia infiripate o forță două dramatice, și le și lăsăm pe drumul pribegiei... Oare rostul societății teatrale e înstrăinarea talentelor românești?

De dragul rimei unii poeți — talentați de altfel — zic *boieri* în loc de *boieri*, *țipet* în loc de *țipăt*, *asire* în loc de *asiriene*, *torți* în loc de *torțe* etc.

Nu știu oare confrății dela „Pagini libere“ că ce se iertă acum douăzeci de ani lui Eminescu nu se mai iartă azi nici unuia din versificatorii noi?

Un an s'a implinit dela moartea celei mai mari figuri culturale a Românilor, B. P. Hașdeu. Niciodată nepăsarea unui popor n'a învăluit într'atâta pe oamenii săi mari.

E locul aici s'amintim, că numai 17 oameni au azistat la înmormântarea lui Hașdeu și nu știm dacă azi, se vor fi dus tot atâția să-i vadă mormântul...

Cu prilejul aniversării celor optzeci de ani dela nașterea lui Tolstoi, Sfântul Sinod al Rusiei a adresat tuturor credincioșilor un apel prin care le cere să nu ia parte la această manifestațiune, fiindcă de zece ani încoace, Tolstoi a devenit un renegat ale cărui doctrine pot să aibă o influență nefastă asupra celor tineri sau asupra celor cu credința nehotărâtă.

Sfântul Sinod poruncește preoților să ia măsuri pentru combaterea doctrinelor expuse de Tolstoi.

Jurnalele liberale constată că opinia publică e defavorabilă cererei Sf. Sinod, întrucât privește pe Tolstoi.

Novoie Vremia recunoaște chiar, inutilitatea și nulitatea acestui act, întrucât Rusia și lumea întreagă nu va sărbători în Tolstoi pe teologul, ci pe marele romancier și omul cu o extraordinară forță morală.

Zaharie Bârsan în Sibiu. La sfârșitul turneului, ce l-au făcut prin Ardeal și vara asta, Zaharie și Olimpia Bârsan, au dat o reprezentație în sala Asociațiunii din orașul nostru.

Au jucat la început „Ursul“ o piesă de autorul rus Ceckof și apoi o comedioară tradusă din franțuzește „Adresa greșită“ cea dintâi o lucrare întocmită cu destulă artă, iar cea de-a doua brodată în jurul unei situații comice care dă naștere la multe scene hazlii.

Pe lângă aceste piese în câte un act, ambele jucate cu îndemănare de tinerii noștri artiști cum și de un diletant, artiștii s'au mai produs, și prin câteva declamații, unele alese din poezii noștri buni.

Pe lângă aceste bucăți literare s'au declamat însă și vre-o două anecdote de acele ce pot

face plăcere nunumai în cercuri de rând și care n'au ce căută în programul artiștilor noștri.

Și cum menirea teatrului la noi obligă pe artiști să aibă o deosebită luare aminte asupra chestiunilor culturale, ar fi bine ca în viitor să găsim în repertoriul lor lucrări care să îndeplinească acel scop, și aceasta fără să-i impedeze de a face artă în adevăratul înțeles al cuvântului.

Zaharie Bârsan se silește să facă ceva pentru teatrul nostru și credem că însuflețirea cu care e primit peste tot îl va face să-și puie tot sufletul spre a duce la bun sfârșit opera începută.

Din tainele dramaturgilor. Un mare ziar german s'a adresat nu demult, scriitorilor dramatici germani, cerându-le să-i comunice operele isprăvite sau ceva despre planurile lor. Iată vre-o câteva răspunsuri: — „Am scris, dupăcum știți, în colaborare cu Gustav Kadelburg, o comedie în 3 acte: „Ușa în liber“ și nu-mi va fi posibil să încep pentru iarna viitoare o nouă lucrare. *Oscar Blumenthal*“.

— „Cred în D-zeu și oameni și că comedia mea scrisă în a. 1907 „Tatăl natural“ are să iasă peste vre-o 4 săptămâni de sub tipar și în sezonul acesta poate să se joace pe vre-o scenă berlineză, care are mai mult curaj. Despre opera creată în anul acesta — o tragedie, nu-mi convine să dau detalii publicității. *Herbert Eulenburg*“.

— „Ca răspuns la întrebarea D-Voastră Vă comunic, că sunt ocupat cu o comedie modernă, a cărei desăvârșire îmi cere încă câțva timp. *Ludvig Fulda*“.

— „Imi iau voie să vă comunic, că noua mea lucrare dramatică, care e aproape gata, poartă titlul „Munți albaștri“ și e o comedie modernă în 4 acte. *Max Halbe*“.

— „Lucrez deocamdată la o dramă ce se petrece în zilele noastre. La toamnă îmi voi termina lucrarea. *George Hirschfeld*“.

— „Amabila D-Voastră scrisoar am primit-o abia astăseară. Deschiderea vânatului de găinuși nu l-am sărbătorit la masa de scris. De altfel sunt foarte silitor, lucrez la o nouă comedie, însă înainte de a o isprăvi vor începe cerbi să sbiere. Conținutul ei nu prea-mi vine să-l destăinuesc însă sper, că va fi foarte vesel. *Richard Skowronuek*“.

Scrisori d'ale lui Galilei. În Italia s'a găsit un număr însemnat de scrisori, scrise de celebrul fizician și astronom *Galileo Galilei* lui della Porta precum și altor amici, în care se tratează diferite observații și cercetări cari sunt strâns legate de vestitul astronom. Valoarea acestor scrisori cu privire la conținutul lor științific e extraordinar de mare și proprietarul, care aparține cercurilor aristocratice din Roma, voește, după cum anunță ziarele italiene, să vândă aceste documente istorice străinătății. E foarte probabil că tot America să ajungă în posesiunea lor. Natural că Italia are mare interes să păstreze aceste scrisori în țară și să le dea muzeului Galilei. Din partea ministrului de culte s'a și început tratative, însă prețul scrisorilor e așa de mare (e vorba de o jumătate de milion lire), încât deocamdată organelor administrative nu prea le convine să accepte cererea proprietarului.

Despre Paul de Kock, celebrul scriitor popular al Francezilor, dela moartea căruia se împlinesc 37 ani, se povestește următoarea anecdotă:

Pela 1830 un englez veni la Paris să vadă pe Chateaubriand și pe Paul de Kock, autorii săi favoriți. Englezul vizită mai întâi pe Chateaubriand care îl primi foarte bine și în urmă se duse să vadă și pe autorul „D-lui Dupont“.

— Pe Chateaubriand la-i văzut? Întrebă Paul de Kock.

— Da, răspunse englezul.

— Imi pare foarte rău fiindcă ai început cu friptura și ai isprăvit cu supă de zarzavat...!

VIEAȚA ÎN BUCUREȘTI.

Sfârșitul „sezonului“ de vară. — Ceice se întorc.

Peste tot s'a răcorit bine. Vilegiaturistii depărtați de capitală, în toiul căldurilor, încep iar să cugete cu drag la aerul plăcut al Bucureștilor pe întomnate, la frumusețea toamnelor lungi petrecute în orașul gălăgiei și al petrecerilor.

Și-apoi, cum să nu se simtă bine ori-care la gândul că a scăpat și de „serate dansante“ la „Casino“ și de „Mari concerte“ sau „mari festivaluri“ date de celebrul sau celebra... etc.? Cum să nu-ți suradă perspectiva unei scăpări de toate petrecerile și vizitele de conveniență la care te obligă vilegiatura?

Cum să nu zică un „Doamne ajută!“ și să nu ofteze ușurat bietul creștin când se întoarce cu punga ușorică ca și frunzele ce i-le așterne toamna în cale? Și cum să nu zâmbească fericit omul când se vede în tren alături de consoarta dezolată că s'a sfârșit „sezonu băilor“ prea repede?

Arborii aleargă uluți, câmpiile se aștern în urmă infricoșate de goana balaurului cu ochi de foc și stațiile se înșiră una după alta vestind apropierea de „pământul făgăduinței“.

București.. Ingrămădeală spre eșire, hamali luptându-se cu geamantanele și cuferele, uruituri de trăsuri în piața gărei, strigăte și injurături, câte un „la o parte!“ sau „aici coconăș!“ atâtea și atâtea note caracteristice, ale vieții intense a capitalei, îl fac pe vilegiaturistul nostru să-și simtă inima bătând fericită!

Și de-alungul străzilor pline de mișcare și gălăgie, vilegiaturistii cu birjile încărcate de bagaje, sunt întâmpinați par'că cu un „bine ați venit“ de tot ce văd ca un fel de salutare, pe care Bucureștii o aruncă celorce se întorc iar la matcă.

Apoi toate își iau mersul firesc.

Aceiaș muncă sau lenevie zilnică, aceleaș plimbări și târgueli, acelaș șvarț luat la cafe-neaua unde se strâng prietenii, și, apoi, aceiaș și aceiaș plictiseală presărată cu farmecul micilor intrigi și marilor nemulțămiri întinse de viața oricărui muritor.

Dar „ceice se întorc“ mai au ceva, o mulțămire sufletească deosebită. De zeci de ori povestesc câteva impresii, câteva glume, mai mult sau mai puțin nesărate, pe care le-au adus în teacă „dela băi“.

Și când „celce s'a întors“ ține prea mult să-ți istorisească de nenumărate ori noutățile aduse întrebându-te la urmă cu un aer de superioritate:

— Da tu unde-ai fost?

Ii răspunzi, scurt:

— La Turtucaia!

Și-l lași cu buzele umflute, și o iei repede la picior lăsându-l să caute în pace cam unde ar veni locul cu pricina.

E însă o plăcere deosebită să te faci că ascuți șirurile de impresii de vilegiatură ale celui ce ține să ți-le povestească și apoi, aprofundându-te în citirea unei gazete îl lași să-și toace în voie, făcându-l să înțeleagă că te-a cam plictisit.

Jurnalele, iată mijlocul în care poți scăpa de toți „pisălogii“, de toți plictisitorii după fața pământului. Căci, dac'ai ceti o carte sau revistă în cafenea, pisălogul e în stare să-te întrebe ce impresii ai sau n'ai asupra autorului sau asupra felului cum își soarbe cafeaua. Dar așa, în cafenea, stând la aceiaș masă cu el și dispărând după o gazetă desfăcută, îl faci să-și înmoaie giasul și să-i cam treacă pofta de a plictisi lumea.

Pe stradă, la restaurant, la plimbare sau acasă vilegiaturistul te-a prins. Te ochește dela distanță și se repede fără milă:

— Nu știi cum am petrecut! A, să vezi numai... Când am plecat, pe o vreme splendidă, și într'o societate delicioasă... O! era admirabil!

Și așa cu „splendid“, „delicios“, „admirabil“ te asediază ceasuri întregi fără să obosească.

De aceea cafeneaua e un loc de scăpare sigur, unde plictisitorul vilegiaturist înțelege că trebuie să te ierte, să te lese în pace, când rămâne infructuoasă și ultima încercare de a te prinde în capcană, cu un „Nu faci o partidă de table sau biliard?“, la care nici nu-i răspunzi.

Noroc numai că patima aceasta a vilegiativilor întorși ține o lună, două cel mult și apoi intră iarăș în făgașul obicinuit, uitând și ei „splendidele“ și „admirabilele“ impresii, de care ești sătul până în fundul sufletului. *N. Pora.*

Moravuri contemporane.

E cunoscut cazul, devenit celebru, al cizmarului Wilhelm Voigt, care înainte cu doi ani, travestit în uniformă de căpitan a luat comanda unui pluton de soldați și a jefuit pe baza unui afirmativ ordin mai înalt, cassa orașului Köpenich.

Pentru acest fapt Voigt — „căpitanul dela Köpenich“ — a fost dat pe mâna justiției și condamnat la patru ani temniță.

Cazul lui Wilhelm Voigt a alarmat întreaga Europă; ca fulgerul a străbătut pretutindenea și mai cu seamă în Germania; ziarele și revistele au publicat coloane întregi și au dat nenumărate ilustrații, cântându-i osanale și ridicându-l până la al șaptelea cer.

Simpatia cu care o însemnată parte a locuitorilor din Germania a învrednicit pe criminalul cizmar a fost mare, foarte mare; el a primit mii de felicitări, i-s'a trimis nenumărate cadouri și sume de bani, o doamnă i-a testat 100 mărci ajutor lunar până la sfârșitul vieții, în sfârșit s'a înaintat împăratului Wilhelm rugare de agrățiare.

În urma agrățierii pușcăriașului, simpatia conaționalilor săi a luat dimensiuni extraordinare, când a străbătut vestea că Voigt a părăsit temnița și a ajuns în Rixdorf, bunii săi conaționali cu miile, unii pe jos, alții pe biciclete, în automobile sau trăsuri s'au grăbit să cerceteze și să felicite pe cizmar, cu care ocaziune diferitele cadouri, a căror valoare se ridică la frumoasa sumă de 40,000 mărci, au curs ca ploaia torențială.

Acei conaționali ai săi cari nu l-au putut felicita în persoană, și-au exprimat „admirația“ prin telegrame și scrisori. La toate acestea, merită să se mențină și aceea, că mai multe femei avute s'au grăbit să își aștearnă inima la picioarele sărbătoritului pușcăriaș.

În sfârșit să mai amintim și aceea, că cizmarul criminal a primit oferta unui „impresario“ și astfel în scurtă vreme după părăsirea pușcăriei a devenit „artist“.

Faptul, că cizmarul Wilhelm Voigt, *autorul unei crime ordinare* — e indiferent că în ce împrejurări a comis crima — a devenit omul genial și e idolizat de un însemnat număr a conaționalilor săi, e nespuse de caracteristic, e abnormal și ridicul până în gradul suprem.

Tot astfel acest fapt, unic în felul său, e o eclatantă dovadă de sărăcie sufletească, de lipsă de scrupulozitate, de judecată sănătoasă și de concepție morală.

Admiratorii pușcăriașului, prin exagerata lor simpatie și admirație, s'au făcut complici morali ai crimei din chestiune; cu ușurință nespuse de condamnabilă *încurajază crimele*; ei n'au gândit și nu se gândesc la urmări, cari numai triste și dureroase, ba, poate dezastroase poate să fie pentru vaza și autoritatea țarei lor, pentru că nu e exclusă posibilitatea, ca Wilhelm Voigt să aibă imitatori, cari, ademiniți de deosebită considerație, simpatie și admirație și în special de însemnatul câștig material de care e părtaș cizmarul criminal, își vor încerca și ei norocul, iar crimele vor fi la ordinea zilei.

E nespuse de trist și dureros simptom al veacului în care trăim: *încurajarea crimelor și sărbătorirea criminalilor*, și chiar dela acel popor, care voeste să joace rol principal în concertul popoarelor din Europa! *Alex. Țințariu.*

VICTOR EFTIMIU.

SPOVEDANIA UNUI REPORTER.

1.

Intâiul cadavru.

Intr'o zi de Maiu, pe la amiază, o trăsură se oprî repede lângă mine — și până să întorc ochii, o mână voinică mă fură de pe trotuarul Podului-Mogoșoaei.

M'am pomenit în trăsură, alături de prietenul M., cel mai bun reporter de pe atunci.

— Incotro?

— Un cadavru! Imi răspunse clipind șiret, tovarășul din dreapta.

Și în tropotul cailor, în lucrarea roatelor de gumă, în tăcerea ciudată de pe calea Victoriei, auzii destăinuirile pripite ale lui M.:

— Nu știe nimeni. Mi-se pare că nici cei dela poliție nu știu. În gropile Pleșoianu, lângă cimitirul sf. Vineri, e cadavrul unui necunoscut. Mergem acolo. Acum e unu și jumătate. Peste două ceasuri, trebuie să fim înapoi. La 5 apare gazeta. Să vezi ce senzație o să facă!...

Ce pustii sunt străzile Bucureștilor, în amiezile călduroase!... Asfaltul încins dogorește ca o uriașă lespede de cuptor; coperișurile varsă valuri de fierbințeală pe spatele rarilor trecători. Rareori ne întâlnim cu vr'o trăsură. La cotitura căiei Grivița, un camion; mai încolo, un tramvai gol. Din când în când, o stropitoare d'a primăriei ridică nori de praf. Plouase cu două zile înainte și totuș, apa se uscă repede-repede, lăsând în urmă bășicuțe amestecate cu pulbere și un miros de țărănească răscolită.

Pe calea Griviței, coperișuri lungi de pânză pătau cu umbra lor pătrată, cimentul luminos al trotuarelor; dela Matache-Măcelarul încolo, oamenii erau mai deși. Câte un bagajiu melancolic trecea strada și se încrucișa cu un oltean cu zarzavat sau cu vr'un ucenic de tinichigerie. Vardiști albi își bălăbăneau tesacul la un colț de casă.

— Ei vardiști, incotro sunt gropile Pleșoianu?

— Dreapta... stânga... dreapta să trăiți! și după câteva tăieturi ale aerului, mâna siguranței publice se infipse lângă cozoroc.

Ieșim din oraș. Miroase a pâne caldă. Cărciune scunde, case aproape țărănești, prispe acoperite cu „Țara“, ferestre căptușite cu „Universul literar“.

Mahalagii în cămași lungi, foarte comode, dormitează în umbra salcâmlor prăfuiți. O căruță de brutărie gonește niște găște, un picior își înalță smeul „cu speteze“.

Unde încetează caldaramul, încep gropile și băltoacele. Uliți întregi zac în năvala noroaielor. Roțile noi ale trăsorii taie în felii noroiul; birjarul, un muscal voinic, îmbrăcat în mantă de catifea — înjură. Trăsura se apleacă, gata să se răstoarne. Picioarele de abanos ale armăsărilor s'au murdărit până mai sus de genunchi. Pe noi ne improașcă gloanțe de tină umedă. Iar birjarul înjură și-și blestemă norocul.

Ieșim în câmp. Un glas tânguitor de clopote ne vestește că cimitirul e pe-aproape. La dreapta și la stânga șoselei, sunt „gropile Pleșoianu“: imense depozite de gunoaie, culese din toate curțile Bucureștilor.

Copii cu cămașa sfâșiată, alături de rămători mărunți, printre cete de câini jigăriți, răscolesc gunoaiele. Unul ține în mână un fund de pălărie, altul o cutie de conserve goală, altul o mănecă. Câinii desgroapă oase și coji de ouă. Găini cenușii ciugulesc într'un colț. O culoare uniformă îmbrățișează întreaga lume a gunoa-

ielor. Acelaș cenușiu, acelaș galben închis înfășoară copii, câini, pălării rupte, găini și schelete de cai; și aceleași raze curate sărută necurătenia movilelor putrede.

Cercetăm gropile, căutând înzadar grămada de oameni din jurul mortului; o femeie din mijlocul câmpului ne vede și fuge spre noi.

— Pe cine căutați?

— Nu s'a găsit nici un om mort p' aici?

— Nu măculiță, vai de mine!... Au mai fost niște boieri dela gazetă, a mai fost și dela poliție — da' s'au întors, că nu eră nimic!

— Bunăziua!...

Prietenul meu nu se descurajează. Ne întorcem spre oraș. Cel dintâi vardiști întâlnit ne îndrumă la secția apropiată.

Aci, un ipistat cu urechile străvezii crede că mortul e aiurea.

— În gropile lui Tonola poate... treceți bariera Dorobanților, aha, mi-se pare că și p' acolo sunt nește gropi ale lui Pleșoianu!

Între bariera Griviței și a Dorobanților e o bună depărtare. Casele și prăvăliile de pe marginea șoselei amintesc târgurile de provincie, câte o chereștea cu scândui și stâlpi uriași se înalță de-asupra strășinilor pitice.

În zare, se deslușesc, coșuri de fabrică.

Ne oprim „La Roata lumii“. Cine n'a auzit de cărciuna aceasta din capul Bucureștilor, unde „mititeii“ de câte cinci parale sfârâie în tovărășia arcușelor? Ce bucureștean n'a făcut cel puțin un chef acolo?

Proprietarul gras și cumsecade, ne trimite „colo, în stânga cotiți șoseaua, o luați pe câmp și dați de gropi. Acolo e mortul. A fost și aseară la mine. Eră cam bețiv și nu trăia bine cu nevasta. Lucra la cărămizi“.

M. surăde.

— Așa e c'aveam dreptate? L-am găsit! Un reporter conștiincios trebuie să aibă răbdare. dragul meu; mai avem două ceasuri până iasă gazeta!

Un păle de oameni, răsfrăți pe o muche de deal, sub niște uluci unse cu păcură, ne vestesc că mortul e acolo.

Un sergent de oraș fuge spre noi.

Coborim din trăsură și ne apropiem de ulucile unse cu păcură. Cadavrul nu se vede încă. E în fundul gropii. De lângă uluci, până la el, pământul e rânit de târătura piciorului.

Cine l-a ucis?

Nimeni nu se poate apropia de el, până nu vine procurorul.

Pentru noi însă, e iertat. Ocolim cadavrul. E al unui om trecut de cincizeci de ani. Fața e lipită de pământ și nu i-se văd decât urechile, grozav de invinețite. Lângă ele, ghicim sânge. Măinile, adunate sub el în prăbușire, s'au întors cu podul palmei în sus și-și arată degetele sgărcite. Gâtul mortului e frânt.

Tovarășul meu nici nu tresare. Își notează în carnet, se apleacă, se ridică și clatină capul și încearcă să afle ceva.

— Dușmani n'avea, săracu! zice o femeie.

Iar un ghiabur, de colo de pe muchea dealului:

— Da nu l-a omorît nimeni!

S'o fi îmbătât iar și o fi sărit ulucii!...

— Mai aveam un ceas! — Imi șoptește M. Până nu vine procurorul, nu putem ști nimic mai mult. Dar procurorul vine abia mâne-poimâne și nu-l putem aștepta aici!

Birjarul ne face semne disperate. Strigă de departe că i-au flămânzit caii.

Totuș, ne mai oprim odată: o femeie cu șortul la ochi, veniă spre noi.

— Spuneți, să mă lase domnilor!

— Cine?

— Vardiștul...

— Ce să faci?

— Eu sunt nevasta lui, săracu, și vreau să-l iau!

— N'auzi că nu se poate? Așteaptă să vină procurorul!...

— Barem să-l caut în buzunar, c'avea 14 lei și nu știu dacă nu i-o fi luat și pe ăia!...

Două ceasuri apoi și gazeta, vesteă că „o nouă crimă s'a comis în jurul Capitalei“.

Trăsuri și biciclete porneau afară din oraș, purtând pe bucureștenii curioși să vadă „Misteriosul cadavru dela bariera Dorobanților“. E prinsoare că d-l procuror lipseă dintre ei...

(Urmează.)

ȘTIRI.

Regele Carol al României începe să se însănătoșeze.

Examenul radiografic al stomacului regelui a atestat o stare absolut normală. Indispozițiile din ultimul timp provineau dintr'o dietă prea prelungită și prea riguroasă.

Suveranul și-a reluat obișnuitele preumblări zilnice.

Consulul Germaniei a plecat incognito din Tanger; dispariția lui tainică, a dat de lucru gazetelor; în toată presa europeană s'au consacrat articole speciale acestei plecări nocturne; tot felul de comentarii s'au pus pe seama bietului consul, care, te pomenești, o fi plecat așa, numai ca să nu facă sgomot...

Episcopii catolici au ținut Joia trecută în Budapesta o conferință prezidată de Claudiu Varsary. S'au discutat chestiile autonomiei bisericii catolice, a congruei și cea școlară. Au luat parte la conferință episcopii români uniți, în frunte cu metropolitul Dr. Victor Mihali.

Bulgarii cred că vor avea opt scaune de deputați în Macedonia și în vilaetul din Andriapole.

După rapoarte sosite din Macedonia, pacificarea în cele trei vilaiete se stabilește nunumai din cauza impresiei făcute asupra populațiilor prin acordarea Constituțiunii și prin importanța libertăților câștigate, dar mai cu seamă în urma hotărârei comitetul tinerilor turci care au oprit în fiecare sat să se dea bandelor orice ajutor, sub pedeapsă de a vedea satul incriminat, redus în cenusă.

Din aceste rapoarte rezultă că vechile comitete n'au fost dizolvate, dar că au fost transformate în organizațiuni pașnice spre a pregăti alegerile și spre a face propagandă.

Convocare. În calitate de delegat al comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, în sensul §-ului 5 din „Instrucțiunea pentru organizarea despărțămintelor nouă ale Asociațiunii“, prin aceasta invitat pe toată inteligența și poporul de pe teritoriul cercurilor pretoriale ale Lăpușului-unguresc și C. Mănăsturului (teritoriul noului despărțământ) la *adunarea constituantă*, ce se va ținea în 8/21 Septembrie 1908 la 3 oare p. m. în școala gr. catolică din Lăpușul-unguresc (Magyarlâpos). Program: 1. Deschiderea adunării; 2. Constituirea biroului; 3. Inscierea de membri; 4. Alegerea comitetului cercual; 5. Verificarea procesului verbal. La adunare sunt binevăzuți toți sprijinatorii și iubitorii de cultura neamului. Gherla, în 1 Septembrie 1908. *Ioan Georgiu.*

Memoriile lui Kuropatkin, spun că autorul lor a încercat să reție pe Țar dela războiul cu Japonia, însă speculatorii de lemne conduși de Bresabrasoff și Alexejoff au reușit să atragă pe Țar de partea lor.

Afară de asta Țarul, marii duci, Țarina-mamă sunt interesați în speculațiunile asupra lemnului din Mancuria și Coreea; din această cauză au preferat războiul fără să dea ascultare înțeleptelor sfaturi ale lui Kuropatkin.

Mai multe accidente s'au întâmplat în timpul tragerilor efectuate de flota franceză cu obuzele de războiu; din fericire aceste accidente n'au avut urmări grave. Un obuz a explodat pe coastă în apropierea sanatorului San-Salvator, unde se aflau 200 de copii din diferitele școli din Franța. Spărturile obuzului făcură adevărate ravagii pe o întindere de 500 de metri. Multe din ele au fost găsite chiar în curtea sanatorului. Autoritățile au luat măsuri pentru descoperirea vinovaților.

Impărăteasa Charlotta, văduva împăratului Maximilian, împușcat în Mexico, își petrece bătrânețele în castelul Bouchont pe care fratele său, Regele Belgiei, i l-a pus la dispoziție acum câteva zeci de ani. Deși împărăteasa are 78 de ani, totuși figura sa păstrează și astăzi neșterse urmele frumuseții de altă dată. Cei cari au văzut-o în ultimul timp au rămas uimiți de grija cu care bătrâna împărăteasă caută ca totul de pe dânsa să fie bine aranjat. Regele Belgiei, care se știe că stă rău cu toți membrii familiei sale și mai ales cu propriile sale fice, păstrează în schimb pentru împărăteasa Charlotta cea mai mare dragoste. El o vizitează aproape în fiecare lună.

O strașnică furtună a băntuit zilele trecute întreaga coastă a Mării nordului și a canalului La Manche. Dela Ostanda până la Cherburg toate localitățile de pe țărm au avut de suferit avarii. Vaporul *Queen* care făcea cursele regulate între Anglia și Franța a naufragiat deasemenea. Vaporului *Pourquoi-pas* nu i-s'a întâmplat nimic.

Eterna Dalila... Trădarea unei femei a făcut să cadă pe mâna poliției un genial pungaș, care își făcuse cuibul în grădina Buloniei, din Paris.

Foarte sigur de energia lui și stăpân pe gesturi pungașul cu pricina a jefuit trei luni de zile pe trecători. El operă cu atâta succes, încât poliția credea că are d'aface cu o întreagă bandă de răufăcători, admirabil organizată. Când colo, eră un singur om, și acela încă foarte tânăr.

El se deghiză în sportsman, ofițer, preot, apaș — și alte cinstite îmbrăcăminte. Mănca în marile restaurante de noapte. Printre vecinii săi de masă, cunoștea pe omul imprudent sau laș, îl lăsa să plece și-i căută urma. Apoi, oprea trăsura și-i porunceă. Eră energic, fără să fie brutal. Și răușea mai totdeauna; sportul acesta îi asigurase existența: un trai fericit, cu zile de odihnă, într'o vilă superbă. A trebuit o nouă Dalilă, pentru ca samsonul modern să-și piardă fericirea. Un fir lung dintr'un păr frumos a legat mâinile atât de sigure ale modernului haiduc; vila de odinioară s'a prefăcut într'o mucedă chilie de închisoare, în care un decepționat își făgăduiește să nu se mai increadă niciodată într'o femeie...

Crima unui actor face mare senzație în America.

A fost arestat la Boston un actor inculpat că și-a omorât nevasta într'un chip îngrozitor.

Trunchiul cadavrului a fost descoperit într'un cufăr depus la un hotel din Boston, iar capul, mâinile și picioarele s'au găsit la Somerville, — locul unde s'a petrecut crima.

Poliția declară că inculpatul și-a omorât soția în timpul unei certe din gelozie. Inspăimântat de consecințele crimei sale, el ciopârți trupul moartei și-l luă în cufăr cu gândul să-l arunce în mare, între Boston și New-Jork.

Averea Prusiei e evaluată la două miliarde. Dela 1880 până la 1908, datoria Germaniei a crescut dela 4 la 18 miliarde.

În 1909, datoria va sporii cu un miliard.

Fallières, președintele republicii franceze a însărcinat pe d-l Constans ambasadorul Franței la Constantinopole, să dea în numele său, zece

mii de franci pentru ajutorarea celor incendiați în Stambul.

Cea mai mare parte din suveranii Europii, au trimis obolul lor pentru micșorarea mizeriei pe care a provocat-o incendiul care a nimicit o mare parte din Stambul.

A 5-a expoziție de poame, struguri și derivatele lor o va aranja „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiu“ în toamna anului de față, în comuna *Avrig*. La cerere ministrul de agricultură a dăruit Reuniunii 300 cor., pentru acoperirea premiilor expoziției. În vederea marelui produceri de poame din partea locului, expoziția promite a avea bun rezultat.

Sultanul va abdică — spun veștile din Constantinopole: Inteligența sa politică nu va putea învinge lipsa de încredere pe care a întâlnit-o pretutindeni în sânul populației.

În special sora Sultanului care a jucat un rol important la restabilirea Constituției, face tot posibilul pentru a-l sili să abdice.

Despre oamenii mari a vorbit profesorul Ostwald, cu ocaziunea prelegerilor de vară ținute în Salzburg. Dânsul susține, că oamenii mari se coc la minte mai de vreme ca ceilalți și deja în școală se observă la ei aplicare numai spre unele lecțiuni, în urma acestora mai tot timpul studiului ei sunt școlari mediocri, dacă nu răi. De memorizat nu le place de loc, nici studiile migăloase și nici cele exacte, mai ales științele. Pedagogia de azi țintește să crească oameni numai în anumite direcțiuni, care au de urmărit să dau bărbați, cari pe nici un teren nu pot produce ceva extraordinar. Unde se vede la școlari aplicare numai spre unele lucruri, ea trebuie menajată nu retezată și în sensul acesta trebuie reformate liceele. Mai întâiu de toate scurtat timpul de studiu, pentru că experiența ne învață că timpul cel mai bun pentru crearea de opere, pentru genii este etatea de 20 de ani. Și fiindcă puterea de muncă e mai mare atunci, cu o încredare se poate crea opere adevărat neperitoare, pe când mai târziu puterea de creațiune scade în raport cu anii.

† **George Novacovici**, unul dintre cei mai entuziaști tineri, un luptător neînfrânt și un suflet curat, s'a stâns zilele acestea acasă la părinții lui. Fire neastâmpărată, îndrăzneată și nepăsătoare, de când a părăsit liceul a dus-o printr'un șir întreg de năcazuri, decepții și lovituri. Ca student la facultatea juridică din Oradea-mare, a fost eliminat pentru că a pus cunună cu tricolor pe mormântul lui Iancu împreună cu I. Scurtu și C. Steer. De atunci încoace a pribegit prin o mulțime de locuri, luptând de multeori cu mizeria. La alegeri știă însufleți masele, vorbiă cu mult entuziasm și se interesă de soarta țăranilor. Poatecă tocmai firea lui de boheme i-a adus boala care l'a stins așa de curând. Adresăm părinților săi sincerele noastre condolențe pentru pierderea ireparabilă.

În Tokio, capitala Japoniei se găsește cea mai cercetată dintre universități: ea se compune din șese facultăți, drept, medicină, științe, literatură, filozofie și agricultură — mai cuprinzând și două secții deosebite, una de drept francez și alta de literatură franceză.

Cursurile acestea sunt urmate de 5000 de inși. Numărul profesorilor e de 300; printre ei se află și 12 europeni.

Bogăția vinului din Italia, a pus pe gânduri pe podgoreni. Prețurile au scăzut și vase precum și pivniți spre a-l păstră nu au de-ajuns sau de loc. Și până acuma prea adeseori lăpădau vinul vechiu, ca să facă loc celui nou! Așa a fost, în deosebi, în 1907, când recolta a fost de 59 milioane de hltri.

Tot așa de mare e recolta din ăst an. Se cere sprijin dela guvern, căci vinul de an nu s'a vândut încă. Guvernul nu vrea să micșoreze nici accizele, nici tariful căilor ferate. Dar Luzzatti arată că dacă fiecare Italian ar bea un litru de vin mai mult pe an decât bea, n'ar mai putea fi vorbă de criză!

Fostul ministru Baccelli, un doctor, a propus să se fabrice un vino popular la îndemâna ori cărei pungi, fie cât de stocită.

Un crășmar din Catania a deschis abonament cu ceasul (15 parale) la pivniță. Plătești și beai cât poți. In Acciacatena unul a lăsat mai ieftin (10 parale ceasul întâiu, 15 parale două ceasuri). In Imprejurimele Boloniei, unde viurile sunt mai bune, abonamentul e de 40 de parale ceasul întâiu, 30 al doilea, 20 al treilea.

Acest obicei eră într'o vreme și in podgoriile germane, in Alsacia de miazăzi.

In chestia Marocului, ambasadorul Spaniei a remis d-lui Pichon răspunsul guvernului său la propunerile franceze cu privire la recunoașterea de Sultan a lui Mulai Hafid.

O notă a agenției „Havas“ zice, că ambele guverne sunt pe deplin de acord asupra liniilor generale ale proiectului notei; acordul se va face cu ușurință in ceea ce privește punctele secundare.

„Le Matin“ spune, că comunicarea notei spaniole a fost întârziată câteva zile in urma unor modificări de importanță secundară făcute de guvernul spaniol.

Nouă bărbați și femei, cari numără împreună 932 de ani, au întemeiat la New-York un club numit clubul oamenilor de o sută de ani. In ziua înființării clubului toți membrii au făcut o excursiune cu automobilul.

Unul dintre membri e numai de 81 de ani. Cu toate acestea a fost primit in club și făcut secretar din pricină, că e încă sprinten și poate munci mult.

Un mare număr de bărbați și femei între 85 și 100 de ani au cerut să fie primiți in club. Cererea le-a fost respinsă, anunțându-li-se că nu vor fi primiți până ce nu vor fi implinit exact o sută de ani.

Viceprezidentul clubului a votat întâiaș dată când a fost ales prezident al Statelor-Unite Lincoln. De atunci a luat parte la toate alegerile prezidențiale și după fiecare alegere a făcut o călătorie la Ierusalim. Acolo stătea până la alegerea viitoare când se reîntorcea și vota.

De data asta — zice dânsul — voi vota pentru Taft; imi voi face și acum datoria pe care trebuie să o îndeplinească ca cetățean al Statelor-Unite.

Cea mai tinără femeie din club e de 100 de ani, cea mai bătrână de 107 ani.

Novicow, cunoscutul savant rus, care pe lângă număratoarele lucrări de sociologie ce a dat la lumină, este și un emerit poliglot, conchide din diferite calcule că pe la anul 2000 limba franceză va fi vorbită de 220 milioane de oameni.

Tot după părerea acestui savant limba franceză ar fi menită să devină idiomul internațional, in ciuda eforturilor esperantiștilor de pretutindeni...

Societatea e simplă; in grupul european — ce cuprinde și cele două Americi și Australia — sunt 175 milioane latini, 140 slavi 140 anglo-saxoni și 85 germani. Dintre aceste rase, latinii și slavii înclină pentru limba franceză, germanii chiar preferă franceza in locul englezei, deci avem 400 milioane pentru și numai 140 contra. Faptul acesta constituind pentru limba franceză o imensă superioritate față de cea engleză, li va asigura definitivă izbândă.

Tipul ideal de frumusețe femeiască. O artistă americană, după o călătorie de mai multe luni a spus că tipul ideal de frumusețe femeiască

e americana. O foaie pariziană n'a lăsat lucrul baltă și a adresat o circulară artiștilor francezi, cui dă premiul de frumusețe din toate femeile din lume. Multe din răspunsuri sunt interesante, Henry Caro-Delvaile scrie: Americanele au făcut totdeauna o impresie plăcută asupra mea. Ce privește frumuseța italienece însă le întrec. La italienece e ceva mai mult omenesc, americanele sunt frumusețe mondene. Cormon zice: Mai înainte erau grecoaiicele tipul cel mai desăvârșit de frumusețe. Damele noastre de azi au o talie prea subțire. Pictorul Jujalbert răspunde: E o minciună, și încă din cele zdravene, dacă se spune că americanele sunt cele mai frumoase femei. Natural muntenii iubesc munții, locuitorii litoralului spun că marea e cea mai superbă parte din lume. Asupra întrebării: cine e cea mai frumoasă femeie, nu pot decât să râd. In toate călătoriile mele, am găsit frumuseți, la toate națiunile, in toate culorile, ori blonde ori brunete. Willette e in răspunsul lui un adevărat francez galant. El scrie: Cea mai frumoasă femeie franceză cu părțile lor mari și cu teint-ul lor admirabil. Americanele sunt fără gust și insuportabile. Natural, că la frumusețile cari ni le-au lăsat artiștii greci, nu pot ajunge femeile noastre de azi.

Din toată lumea. Un violent incendiu a distrus școala militară și de artilerie, din Lisabona.

— La Iacca, in Spania, a fost arestată o bandă de falsificatori care răspândise o mulțime de monede false.

— Curtea supremă din Viena, a anulat condamnarea la moarte a asasinului guvernatorului Galiției Potocki, fiindcă starea mintală a acuzatului n'a fost supusă experților, cum ceruse apărarea.

— Mikado — împăratul Japoniei — se va duce la Port-Arthur ca să viziteze lucrările de fortificațiune implinite dela războiu.

— Un proiect de constituție s'a dat la Peking. Măine-poimâne, vom vedea și China in rândul statelor constituționale.

— Cu prilejul aniversării celor treizeci și doi de ani dela urcarea sa pe tron, Sultanul a primit in persoană, felicitările autorităților civile și militare din capitala imperiului său.

— Regele și regina Spaniei au părăsit Anglia, ca să sfârșească sezonul la Saint Sebastien.

— Un lucrător din Bilbao (Spania) a inventat un aparat de sburat, care nu se aseamănă cu nici unul din cele cunoscute; se zice că acest aeroplan e pasărea visată...

— Un tablou de Franz Hals a fost vândut cu 625.000 lei galeriei naționale din Londra.

— Sultanul pregătește o călătorie la Salonic. Deocamdată și-a trimis acolo feciorul cel mare, Selim.

— Ministrul de externe al Italiei, Titoni, s'a întâlnit cu baronul d'Aehrenthal la Salzburg. Se crede că această intervedere a avut scopul să mijlocească o întâlnire între regele Italiei și împăratul nostru.

— Regele George al Greciei va vizita pe suveranul Austro-Ungariei in luna Noemvrie.

— Împăratul Wilhelm II și familia imperială au sosit la Metz.

— Regina Engliterei și princessa Victoria au sosit in Cristiania, unde au fost primite de familia regală a Norvegiei.

— S'a deschis congresul socialiștilor spanioli.

— Ministrul de externe al Franței, Pichon, a invitat, prin reprezentanții Franței, pe toate statele la congresul pentru învățământul primar, ce se va deschide in Paris la 1 Octomvrie.

— Două sute de persoane au fost arestate la Lemberg.

— La Kiev s'a descoperit o fabrică de bombe.

— Funcționarii dela ministerul de interne turcesc au manifestat împotriva ministrului lor Hakki-Bey.

— Toți miniștrii și demnitarii arestați au fost puși in libertate de sultan.

— Șahul Persiei e greu bolnav.

— Aeronautul Wilbur Wrigh a făcut o nouă încercare cu aeroplanul său și a parcurs 24 de kl. in 19 minute și 48 secunde.

— S'a închis, la Heidelberg, al treilea congres internațional de filozofie.

— O contesă din Budapesta, frumoasa Heritta Pongratz s'a căsătorit cu un ciobănaș de 22 de ani. Romantic, nu-i așa?

Proprietar-editor: OCTAVIAN GOGA.

Red. responsabil: LAZAR DEVAN.

Banca de asigurare

„TRANSYLVANIA“

— din Sibiu —

— întemeiată la anul 1868 —

in Sibiu, str. Cîsnădiei Nr. 5 (edificiile proprii).

Fonduri de întemeiere și de rezervă 2.161.399'11 cor.

asigurează in cele mai avantajoase condiții:

contra pericolului de incendiu și exploziune,

edificii de ori-ce fel, mărfuri, mobile, vite, produse economice etc.

asupra vieții

in toate combinațiile: capitaluri pentru cazul morții, asigurări de zestre, de copii, de studii, rente pe viață etc.

— Asigurări populare fără cercetare medicală. —

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului scadent la decedare.

Valori asigurate contra incendiului:
95.816.412 — coroane.

Capitaluri asigurate asupra vieții:
9.882.454 — coroane.

Dela întemeiere s'au solvit:

pentru despăgubiri de incendii 4.484.278'83 coroane,

pentru capitaluri asigurate pe viață 4.028.113'12 coroane.

Oferte și orice informațiuni se pot lua dela: Direcțiune in Sibiu, str. Cîsnădiei Nr. 5, etagiu I, curtea I, și la agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița, Cluj și Oradea-mare, dela subagenții din toate comunele mai mari.